

NOVA PR

GLASILO NARODNO-SOCIALISTIČNE STRANKE

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Gradišče št. 7, levo.
Telefon št. 77.

Izhaja vsako soboto.

Mesečna naročnina: za tuzemstvo 6 Din, za inozemstvo 8 Din.

Inserati se računajo po veličini in po številu dni, ki so navedene
v oglasnem delu.

Zagonečni gospod Radić.

Ko je ožji blok v zvezi z Radićem vrgel P.-P. režim, je prevzela državno krmilo vlada gospoda Davidovića. Ta vlada je imela nalogo, da pripravi teren za sporazum med brati SHS, odpravi in kaznuje korupcijo in uvede pošteno upravo. Na tem temelju bi se potem lahko pričeli med strankami razgovori in priprave za neizbežno revizijo ustave. Torej najlepša prilika za sodelovanje vsakega politika, ki ni šel z državo in njeno prihodnostjo reno.

Od g. Radića je vsakdo pričakoval, da bo v tej vladi Davidovića intenzivno sodeloval, ali jo vsaj podpiral, najmanj pa, da jej ne bo delal težko.

Na začudenje pa se je ojačalo, da je g. Radić tik pred važnimi odločitvami dosledno vrgel vladi g. Davidovića pred noge poleno s tem, da je delal težkoče za vstop njegovih poslancev v vlado ali pa je spustil v svet govorništvo raketo, ki je spravila v veliko zadrego njegove zaveznike in dala orožje v roke nasprotnikom.

Vsako se je le še vprašal, ali je g. Radić še pri zdravi pameti, ali uganja preračunljivo igrivo igranje. Najbrže se motijo oni, ki pripisujejo g. Radiću lahko miselno igranje in površno demagogstvo. Naj ne pozabijo, da je g. Radić star izkušen in zapadno izsolan politik, ki je na svojih odisejskih potovanjih dosegel brezdvomne gotove uspehe v inozemstvu, zlasti na Angleskem. Tam se z otročariji ne peča.

Ce bi bil vstopil g. Radić s svojimi poslanci v vlado g. Davidovića, — kar bi bil malenkostni avarizacijski ne bi bilo težko, — bi bilo pričeti z resnim delom in bi s tem obenem prevzel na svojo stranko precejšen del odgovornosti. S tem bi bilo pa tudi konec demagogstvu in za slučaj gotovih neprilic tudi konec popularnosti med hrvaškim delom naroda. Njegovi stranki bi polagoma začela pretiti opasnost nazadovanja ali celo razpadanja.

Toda g. Radić ni mož, ki računa z razpadom stranke. Njemu se hoče razširjenja in ojačenja. Tekmovati hoče z najmočnejšo stranko, z radikali, in jo po možnosti nadzorovati. Postal bi na ta način najjačja in najbolj homogena stranka v skupščini, ki bi lahko precej svojevoljno določala vsakočasni politični kurz v državi, obenem pa neomejeno gospodarila v hrvaških pokrajinah. Njegov sen o hrvaški mirotni republiki bi bil potem z gotovimi modifikacijami v precejšnji meri uresničen.

Ni še pozabljeno, da je g. Radić že takoj ob izidu pretečenih volitev izrazil zahtevo po novih volitvah in da to zahtevo tudi še sedaj dan za dnem dosledno ponavlja. Da to zahtevo uresniči, mu je bila nujna potreba, da čimprej strumoglavlj P.-P. režim in da si pridobi potom skupščinskega predsedstva tudi primeren vpliv na bodoče volitve. To oboje

se mu je s pomočjo ožjega bloka pod Davidovićevo vlado posrečilo in več mu pa treba ni. S tem hipom so pa postali njegovi dosedanja zavezniki zanj nadležni balast, ki se ga je iznebiti čimprej tembolje. Ze radi tega, da ne bo preveč situosti, če bi v volilnem boju postavil mirotvorne protikandidature v revirjih svojih zaveznikov, ki jim tudi nikakor ne misli priznati.

Vse izgleda, da je porabil g. Radić Davidovićevo ero kot lep intermezzo, kot taktično pavzo za bodočo ofenzivo. Drugače si je težko razlagati neverjetno potezo, da je istočasno zagotavljal g. Davidoviću najjačjo podporo in takoj sproti onemogočal vsako pozitivno akcijo. Ob tem času popolnoma neaktualni prepri z dvorom in generali, ki jih je vrhutega še sam provociral, le potrjuje izraženo domnevo, da se gre tu za taktično slepomišljenje, za povzročitev časne stagnacije in oslabitev vseh strank, dosedanjih zaveznikov, kakor tudi nasprotnikov. V koliko so s tem v zvezi zunanji vplivi, je težko ugotoviti, zdi se pa, da niso povsem izključeni.

V slučaju, da sedanja skupščina ne bi bila razpuščena, ni verjetno, da bi Radićevi poslanci stalno zapustili Beograd. Ze radi eventualnih političnih persekucij bi bila taka poteza nespametna. Ne glede na to pa ima g. Radić v skupščini možnost nadaljnjega izigravanja nasprotnikov in vedno priliko, da ob ugodnem hipu provocira volitve.

Za bodoče volitve hoče imeti g. Radić povsem proste roke; prost hoče biti na desno in levo. Morda se mu posreči, da mu nakloni volilna zmaga kakih 100 mandator. S temi bi pa dosegel predvidoma tudi vrhunec moči. S to silo pa bi moral gospodariti v bodočih dobah silno ekonomično, da ga ena sama nepredvidna poteza ne strnoglavi v globino. Če so vse te domneve utemeljene, bi se dalo sklepati iz dosedanjih Radićevih potez na njegovo bodočo taktiko, ko doseže vrhunec moči. Zelo verjetno je, da bo opustil pot demagogije in kolebanja in usmeril pozitivno črto.

Doslej je imel Radić brezdvomna precej simpatij in podpore v inozemstvu in tudi v domačih mejah. Da s P.-P. režimom ni izhajal, je bilo celemu svetu umljivo; neodpustno pa je, če tudi ne more izhajati z režimom g. Davidovića, ki ga je sam vsvarjal. Potem mora res ves svet priti do zaključka, da pri g. Radiću nekaj ni v redu; s tem pa bi bilo tudi konec simpatij znanj in doma. To vse g. Radić brez dvoma tudi sam prav dobro ve.

Zato pa po gorejšnji bilanci ni možen drug zaključek, nego le ta, da je vse zagonečno Radićevo slepomišljenje maska za njegovo pravo taktiko, ki je kot pot za dosego njegovih končnih ciljev sicer brezobzirna in navidezno lahko miselna, toda po njegovih intencijah skrajno dosledna.

Škandal brez primere.

V torek dne 4. novembra so na srednji tehniški šoli v Ljubljani zaprli strojno-delovodski oddelek, zadnji letnik, ker so profesorji-inženirji zapustili službo. Poučevali so na tem oddelku trije profesorji in sicer gg. inženirji Oslag, Stofa in Hanuš. Vred nezadostnih kreditov in slabe plače so vsi trije gospodje odšli in sicer, prvi k mornarici, drugi k gradbeni direkciji, tretji pa v privatno službo v Zagrebu. Država je plačevala gg. profesorje vprav nesramno. Tako je dobival eden profesorjev mesečno 1440 dinarjev.

Zadnji letnik za strojno službo je obiskovalo 24 učencev, ki so z večeršnjim dnem na cesti. V prvem letniku pa je 38 učencev, ki tudi danes ne vedo, kaj bodo z njimi prihodnje leto. Intervencije s strani prizadetih učencev pri vladi in sicer pri g. velikemu županu,

nu, dalje pri oddelku za trgovino in industrijo so dosedaj bile brezuspešne.

Za danes se vzdržujemo vsakega komentara. Na ves glas pa protestiramo proti temu in zahtevamo z vso odločnostjo, da se zadnji letnik takoj zopet otvori in se dobi za to potrebni krediti in profesorji. Slednje naj vlada primerno plača.

To dejstvo nam je nov dokaz, popolnoma razsulihi upravnih razmer v našem državnem gospodarstvu in tudi zelo lepo spričevalo za delo sedanjih možčnikov meščanskih strank za gospodarski nakredek Slovenije. V času, ko takozvani merodajni meščanski krogi na vsa usta vpijejo o potrebi industrializacije Slovenije in osamosvojitvi naše države v gospodarskem in industrijskem oziru, vlada zapira najvažnejši oddelek srednje tehnične šole.

Coolidge predsednik Zedinjenih držav.

Dne 4. novembra so se vršile v Zedinjenih državah ameriških volitve predsednika. Udeležba pri volitvah je bila naravnost ogromna. Volilo je blizu 40 milijonov volilcev. Kakor je bilo pričakovati, je dosednji predsednik Coolidge (republikanec) dobil največ glasov in sicer 19 milijonov. Njegova nasprotna kandidata sta dobila oba skupaj le 12 milijonov glasov; Dawis

(demokrat) 8 milijonov glasov in La Follette (neodvisni) 4 milijone glasov. Na podlagi tega izida volitev je bilo izvoljenih na republikanski listi 371, na demokratski 144 in na neodvisni Folletovi listi 16 volilnih mož. S tem je Coolidge zagotovljena absolutna večina, ki je potrebna za izvolitev predsednika Zedinjenih držav ameriških.

Ramsay MacDonald,

voditelj angleške delavske stranke, ki je pri zadnjih volitvah dobila 5.596.828 glasov.

Soyjetska šolska politika

Na plenarni seji vsruskega centralnega izvrševalnega odbora zveze socialističnih sovjetskih republik je podal Lunačarski poročilo o stanju ruskega šolstva. Iz vsega poročila izhaja, da ni denarja, ne subvencij in ne šolskih potrebščin na razpolago, tako da je stanje ruskega šolstva skrajno žalostno. Torej tudi v pogledu ljudske prosvete je sovjetski sistem popolnoma odpovedal.

Se leta 1921 se je sovjetski režim ponašal s tem, da je v Rusiji 4000 otroških zavetišč in vrtcev s 200.000 otroci, nasproti 380 otroškim vrtcem v predvojni dobi. Ze leta 1924 je pa število otroških vrtcev padlo na število 715, v katere zahaja le 34.000 otrok.

Isto je v ljudskem šolstvu. Pred vojno je caristična Rusija štela 62.000 šol. Leta 1921 jih je bilo 76.000. Sedaj je pa v sovjetski Rusiji le še 49.500 ljudskih šol, katere lahko obiskuje komaj polovico šoloobveznih otrok. Ljudske šole obiskuje sedaj le še 3.7 milijon otrok, nasproti 6 milijonom pred tremi leti. Tudi v srednjih šolah se je skršilo število dijakov od 3.700 na 2200.

Visokih šol je v Rusiji 95, katere obiskuje 139.000 dijakov. Število visokih šol ni v nobenem razmerju s faklično potrebo. Toliko bolj, ker dosega rusko poljedelstvo komaj 80 odstotkov in ruska industrija komaj 45 odstotkov predvojne produkcije. Sovjetska vlada uvideva, da je število visokošolskih dijakov previsoko. Zadnji čas je bilo odpuščenih iz ruskih visokih šol nad 18.000 dijakov.

V sovjetskem proračunu je znašala dotacija za šolstvo leta 1922 — 4,2 odstotka, leta 1923 — 3,9 odstotka in leta 1924 le še 3,7 odstotka celokupnega državnega proračuna. Če bi sovjetska vlada upoštevala slabe prosvetne razmere v Rusiji, bi morala proračuna za šolstvo zviševati, ne pa da jih vsako leto znižuje in povzročuje zapiranje šol in onemogočuje milijonom šoloobveznim otrokom celo elementarni poduk.

Lunačarski je v svojem poročilu tudi navedel, da ima podeželski učitelj mesečne plače 6 do 7 rubljev. Da se lahko preživlja učitelj, mora dnevno hoditi po vaseh od hiše do hiše, da dobi od dobrih ljudi brezplačno hrano. Visokošolski profesor ima mesečne plače 30 do 40 rubljev, nasproti predvojni plači 300 do 400 rubljev.

Poročilo Lunačarskija je naravnost uničujoče za sovjetsko prosvetno politiko. Od socialistične države se pač ne bi moglo pričakovati, da bi ravno na izobrazbo širokih plasti naroda polagala tako malo važnosti. Sovjetska vlada ima pa sicer dovolj denarja za svojo inozemsko propagando in za rdečo armado...

Volitev župana v Ptuj.

V sredo, dne 5. novembra se je novoizvoljeni občinski svet v Ptuj sestel k prvi seji, na kateri se je izvršila volitev župana in podžupana. Za župana je bil izvoljen dr. Senčar (sam. dem.), za podžupana pa dosednji župan naš tovariš Blažek.

Stanovanjski zakon.

(Osnovne misli in predlogi.)

K II. Glavni krivec gradbene pasivnosti je naš velekapital, ki je v povojni pohlepnosti za špekulacijo odtegnil pod prevezo nezadostne rentabilite vse svoj kredit gradnji stanovanj. Zlo je postalo splošno, ko je pohlep špekulacije okužil tudi malega človeka z malimi rentami, ki prav tako, kakor velekapitalist danes zaničljivo govori o potrebi gradnje stanovanj, ker živi brez skrbi in truda od visokih obresti in raje sam v tuji hiši plačuje nizko najemnino. Z vedno bolj splošno odtegnitvijo gotovine za gradbeni kredit se obenem odteguje tudi moralni kapital: smisel za skupnost, čut odgovornosti in človekoljubja. Ta splošna strast, ki spleta bič suženjstva za svoje lastne gospodarje, je obnovila dobo ekstremnega slepega egoizma, napram čemur sta Schulze-Delitsch oživela idejo samopomoči ter jo organizirala v armado zadružništva.

Vse kulturne države so že pred desetletji spoznale moč organiziranega stavbnega zadružništva. Nikdar prej pa države te zadružne moči niso tako visoko vpoštevale, kakor ravno v tej materijalistični povojni dobi.

Edino naša država se te najvažnejše zadružne sile doslej ni prav nič zavedala. Zato pa, kar je bilo dosedaj zamujeno, treba s tem večjim interesom popraviti. Kompliciran aparat občin in še bolj komplicirani aparat državne uprave potrebuje nujno kot izvršitelja stanovanjsko-gradbenih načrtov stavbeno zadružništvo, ki je v to poklicano, da združuje samopomoč privatne inicijative z občinsko in državno pomočjo. Napačno je stališče onih, ki zahtevajo vso pomoč samo od države, kakor je nasprotno zgrešeno zahtevati vso rešitev stanovanjskega vprašanja samo od samopomoči potom zadružništva, ter sploh od privatne inicijative.

Tudi naša država si mora pred vsem zakonitim potom pridobiti doslej popolnoma ignorirano stavbeno zadružništvo.

Prvo samopomoč stavbnega zadružništva je treba takoj izvesti z organizacijo vseh stavbnih združenj v pokrajinske zveze in iz teh v državni savez. Kjer le moremo, naj se stavbene zadruge združijo tudi z društvi stanovanjskih najemnikov.

Socijalna zakonodaja.

Delavski zaupniki.

Pomožno osobe v podjetjih, spadalajočih pod ta zakon, si sme v obratu izvoliti svoje zaupnike, ki jih zakon sam nazivlje »delavske zaupnike«.

Naloga delavskih zaupnikov je vobče, delovati za zaščito gospodarskih, socialnih in kulturnih interesov v obratu zaposlenih delavcev. Zlasti pa imajo delavski zaupniki pravico sodelovati pri sklepanju kolektivnih pogodb med podjetniki in delavci in skrbeti za to, da se delovne pogodbe točno izpolnjujejo, dalje posredovati v sporih, izvirajočih iz službenega razmerja, nadzorovati in paziti na to, da se zakoni in odredbe glede delovnega časa, zdravja, življenja in socialnega zavarovanja delavstva strogo izvajajo, /sporočati podjetniku želje in zahteve zaposlenega osobja, paziti v podjetju na red in disciplino ter končno obveščati in podpirati pristojno inspekcijo dela o vseh zadevah, ki se tičejo uporabljanja zakonov in odredbe o zaščiti delavcev.

Delavski zaupniki se volijo z neposrednim, tajnim glasovanjem, kakor bo to predpisoval pravilnik, ki pa doslej še ni izšel.

Za aktivno volilno pravico predpisuje zakon 18 let starosti in zaposlenje v podjetju ob času volitev, pasivno volilno pravico pa imajo vsi polnoletni in pismeni volilci obojnega spola, ki uživajo državljanske pravice in so zaposleni v podjetju.

Mandat delavskih zaupnikov traja leto dni. Število zaupnikov se ravna po številu delavcev v podjetju in sicer:

- do 20 delavcev enega zaupnika;
- od 21 do 50 delavcev največ tri;
- od 51 do 100 delavcev največ štiri;
- od 101 do 150 delavcev največ pet;
- od 151 do 450 delavcev največ šest;

Prva državna pomoč, ki državo nič ne stane, je moralna podpora stavbnih združenj s tem, da jih upošteva pri vsaki priliki, ko gre za to, da dobi javnost večje zaupanje do takih združenj.

K III. Za uspeh velikopotezne gradbene akcije z državno pomočjo je neobhodna potrebna ustanovitev centralnega denarnega zavoda, v katerega naj se steka iz vse države ves denar namenjen za stanovanjsko obnovo in iz katerega naj se istotako v vso državo vrača denarna pomoč. Ako bi tudi država in privatna inicijativa iz raznih virov nudila v to svrhu še tako izdatno pomoč, bi desorganizacija sredstev zdaleka ne imela tistega gmočnega uspeha, kakor pa če se vsa sredstva koncentrirajo v eni centrali pod državnim nadzorstvom. Seveda mora centralizacija stavbnih sredstev biti organizirana na sistemu decentralizacije, to je po okrožnih, oziroma pokrajinskih podružnicah pod vodstvom stavbnih zadružnih zvez.

Do ustanovitve take centrale naj se pri Hipotekarni banki otvori poseben, izrecno v to svrhu namenjen oddelek.

K IV. Ko so vsaj v glavnem podani predpogoji, označeni v prvih treh zakonskih načrtih, mora biti naloga države, da preskrbi revne brezstanovanjce. Tozadevni zakon je poleg prvih treh najnujnejši. — S preskrbo te vrste stanovanja potrebnih, je že izvršena podlaga za ostalo rešitev stanovanjskega vprašanja.

Dobrote tega zakona naj bodo deležni izključno le revni delazmožni sloji, ki so brez posebne svoje krivde brez vsakega ali tudi brez pravega stanovanja in ki so ali pristojni v dotično občino ali sicer vezani na bivanje v njej. Glede opravičenosti dobrote tega zakona naj bi ne bilo nobenih izjem dotlej, dokler v gotove slojne razrede pripadajoči (n. pr. železničarji, državni nameščenci) ne dobe pravice preskrbe pri upravi, h kateri spadajo.

Vpoštevanje naraščajoče število brezstanovanjcev ter tudi državne interese ogrožajoče posledice teh nekulturnih razmer mora država še pred uveljavitvijo zakona izrednim potom skrbeti za takojšnjo pomoč ter pri tem upoštevati tudi tozadevne predloge, kakor so pozneje posebej navedeni.

Ako je več, nego 450 delavcev, voli vsakih nadaljnjih 50 delavcev po enega zaupnika, njih število pa ne sme presegati 16.

Delavski zaupniki morajo poročati koncem vsakega leta pristojni inspekciji dela o svojem delovanju.

Delodajalci ne smejo odpustati, niti preganjati zaupnikov zaradi pravilnega izvrševanja dolžnosti po odredbah zakona.

Delavske legitimacije.

Zakon o zaščiti delavcev odpravlja dosedanje delavske knjižice za pomožno osobe podjetja, za katere velja ta zakon in uvaža za izkazilo delavske legitimacije. Za ostalo delavstvo, zlasti dinarce pa veljajo še nadalje stare knjižice, tudi veljajo še te knjižice za gospodarske, hišne ali gospodinske posle.

1. Ime in priimek;
2. dan, leto in kraj rojstva;
3. zakonsko stanje (samec ali oženjen);
4. dovoljenje zakonitega zastopnika za službo (pri osebah pod 16 leti);
5. poklic, odnosno stroko.

Legitimacije izdajajo domovne občine, občine bivališča in strokovne organizacije za svoje člane in sicer brez takse.

Pravilnik o delavskih legitimacijah, ki pa tudi še ni razglašen, izpreminja legitimacije v delavsko knjižico z vsemi hibami in napakami, zoper katere se je borilo delavstvo, dokler ni doseglo z zakonom legitimacije.

(Zakon pozna legitimacijo, ki je res legitimacija. In to naj ostane. Vse drugo naj odpade.

(Dalje prih.)

Kongres stanovanjskih najemnikov.

Kongres društev stanovanjskih najemnikov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki se vršil 19., 20. in 21. oktobra 1924 v Beogradu in je pretresal stanovanjska vprašanja, se posebno glede stanovanjske bede, je prišel do tehle zaključkov:

1. Vse dosedanje vlade v naši državi so z večjo ali manjšo razliko na enak način motrile stanovanjsko vprašanje. To enako naziranje se je dosedaj manifestiralo po vseh zakonih, uredbah in zakonskih načrtih. — Uradno naziranje stanovanjskega vprašanja ni pojmovano kot

socijalno vprašanje,

ki naj ima svojo kulturno važnost, ampak kot vprašanje, nastalo vsled povojnih ramer in iz bojazni pred pobuno ljudstva. Dosledni temu načelu in pa dosedanjemu stanovanjskemu zakonu, prehodili so merodajni faktorji razne faze, ali v nobenih ni najti resnih poskusov, rešiti stanovanjsko krizo. Vsi ti zakoni so skupina predpisov tičočih se zakonskih odnošajev med najemniki in hišnimi lastniki. Toda problem ne obstoja v tem, ampak v vprašanju, kako naj dobe meščanski sloji udobna in zdrava stanovanja. Boljša stran dosedanjega zakona in uredb, kakor tudi odredbe za grajenje novih hiš, se niso niti izvršile. Na predpise za zgradbo novih hiš se ni oziralo, in onim, katerim se je zapovedalo graditi, našli so razne načine in možnosti, da se izognejo po zakonu predpisanim obveznostim.

2. Stanovanjsko vprašanje se je pri nas navadno reševalo

brez sodelovanja stanovanjskih najemnikov.

Reševalo se je iz popolnoma drugih stališč, nikakor pa ne iz objektivnega in strokovnega. To nam kaže predvsem poslednji zakonski načrt, ki je započet od zainteresiranih udruženj, in so za njegovo redakcijo zvedeli preje oni, katerih se ne tiče, ali vsaj malo, kakor pa oni, ki vstvarjajo pokrete tega važnega socijalnega vprašanja.

3. Dejstvo je, da se stanovanjska kriza še bolj povečava vsled priseljevanja deželanov v mesta, da prebivalci mest stanujejo v prostorih, ki so brez svetlobe, zdravega zraka, vlažna, ki so gnezda raznih smrtonosnih bacilov, da se

velike družine stiskajo v majhnih prostorih, in da mnogi siromašni sloji prebivajo v prostorih, zgrajenih za živino. Posledice tega stanja pojavljajo se v ubijanju ljudske delovne sposobnosti in zmanjševanju produktivne dohoda, v fizični degeneraciji, osiromašenju, gladovanju, uničevanju družinske morale in v narastku smrtnih slučajev, tako pri odraslih kot pri otrocih.

Ozira se na ta strašna dejstva, uvideva kongres škodo, ki izvira iz takega dosedanjega delovanja odgovornih vlad in zahteva:

a) Da se

načrt o stanovanjskem zakonu,

kategorega je izdelalo ministrstvo za socijalno politiko ne izvede kot osnova za rešitev stanovanjskega vprašanja in stanovanjske krize, ker se ta načrt ne ozira na družine, ki danes nimajo stanovanja, ampak mu je naloga, regulirati le najemnico med hišnimi lastniki in onimi srečnimi najemniki, ki še danes niso na cesti.

b) Namestu takega uradnega razumevanja zahtevamo, da prizna država vsakemu prebivalcu pravico do stanovanja, bodisi da stanuje v mestu ali na deželi, in da država prevzame obveznost, da preskrbi vsem svojim državljanom udobna in zdrava stanovanja z najemnino, ki jo bo vsak lahko plačal iz svojih dohodkov. Svojo dolžnost izvrši država na razne načine, bodisi z zidanjem novih stanovanjskih hiš ali zakupodajo, odnosno najemodajo lastnih stanovanjskih objektov, bodisi z gmočno pomočjo gradbenim združenjem ali poidecem ali samoupravnim korporacijam.

c) Radi uresničitve tega principa, naj prične država takoj z delom, z izvedbo pozitivne stanovanjske politike, politike zidanja malih stanovanj, za čigar izvršitev razpolaga z zadostnim kreditom in z raznimi sredstvi (ekspropiacija, razlastitev stavbišč, nabava gradbenega materiala iz svojih virov itd.).

d) Pri izdelavi zakonskih predpisov, ki se tičejo stanovanjskih vprašanj, naj se upoštevajo zainteresirane organizacije stanovanjskih najemnikov.

e) Če se ne bi država zavedala svojih dolžnosti, ne ostaja najemnikom drugo, kot da si sami izvojujejo pravico, ki je pogoj vseh pogojev za življenje kulturnega človeka.

Socijalno zavarovanje na Češkoslovaškem.

Češkoslovaška se ponaša z najmodernejšim zakonom o socijalnem zavarovanju. Zanimivo je zvedeti, kakšne prispevke morajo plačevati po novem zakonu delojemalci in delodajalci.

Tedenska zavarovalna premija znaša pri invalidnem in starostnem zavarovanju od 4.30 do 8.80 Kč za vsakega zavarovanca in je razdeljena na štiri stopnje. Višina zavarovalne premije se lahko spremeni samo z zakonom.

Višina premije pri bolniškem zavarovanju ne sme presegati pet odstotkov srednjega dnevnega zaslužka. Premije določi vselej centralni urad za zavarovanje.

Zavarovalno premijo je po zakonu plačati za ves čas, ko je zavarovalni obvezanec izvrševal službo. Polovico zavarovalne premije mora plačati delojemalec, drugo polovico pa delodajalec. Le za nameščence, ki ne dobe zaslužka v denarju, in za vajuence plača celo zavarovalno premijo delodajalec. Zavarovalno premijo, ki odpade na delojemalca, lahko odtegne delodajalec od

zaslužka delojemalca in jo potem skupno s svojo premijo plača zavodu za zavarovanje. Za slučaj, da delodajalec ne plačajo v praviem času premije, so delodajalci upravičeni začasno sami plačati na delodajalca odpadlo premijo. Seveda imajo pa potem pravico, da zahtevajo od delodajalca povračilo za plačano premijo. Take terjatve imajo pred drugimi terjatvami isto prednost kot terjatve na zaslužku v slučaju eksekucij, konkurzov in poravnjav. Osebam, ki so zaposlene v podjetjih, ki zaposlujejo najmanj 10 zavarovalnih obvezancev in niso opremljeni s predpisanimi zdravstvenimi in varnostnimi napravami, lahko predpiše zavod za zavarovanje 25% povešek k zavarovalni premiji in to toliko časa, dokler traja tako stanje v podjetju. Zavarovalne premije, ki niso pravočasno plačane, se povešajo za pet odstotkov obresti. Če pa zavod za zavarovanje po krivici pobra višjo premijo, kakor ima pravico, plača zavod od preveč vplačanega zneska štiri odstotne obresti. Premijske

terjatve iztirja lahko zavod za zavarovanje le sodnijskim eksekucijskim potom. Plačilni nalogi se eksekvirajo, če niso bili plačani petnajst dni po dostavi.

Pravica zavodov za zavarovanje predpisati zavarovalne premije zastara

tekom treh let od zapadlosti. Le če se premije niso mogle predpisati radi nepačnih podatkov, zastara predpis deset let. Pravica zavodov za zavarovanje iztirjati že predpisane premije zastara v šestih letih od dne, ko je bil dostavljen zavezanec plačilni nalog.

Politični pregled.

Razplet krize.

Pred tednom dni je bil demokratu Kostu Timotijeviću poverjen mandat sestaviti koncentracijsko vladu, ki naj bi nadaljevala politiko Davidovićeve vlade. V koncentracijsko vladu bi naj vstopili demokrate, radikali, klerikalci in muslimani. Samostojni demokrate so bili iz kombinacije izključeni.

Demokratski klub sicer ni nasprotoval Timotijevićevemu mandatu, vendar je pa bil prepričan, da njegova akcija ne bo uspešna. Kajti, kar se ni posrečilo Davidoviću, se tudi Timotijeviću ni moglo. Istega mnenja z demokratskim klubom je bil tudi jugoslovanski in muslimanski klub. Navzlic pesimizmu Timotijevićeva mandata so pa voditelji ožjega bloka vse storili, da prepričajo treznejši del radikalne stranke o pravilnosti svoje politične koncepcije.

Radikalni klub se je o Timotijevićevi ponudbi za sestavo koncentracijskega bloka posvetoval tri dni. Po dolgotrajnem posvetovanju, katerega so prepletale intrige najumazanejših vrst, je izdal radikalni klub komuniké, ki sicer v lepih besedah pristaja na Timotijevićevo ponudbo, v resnici jo pa odklanja. Radikalni klub se je izrekel za koalicijsko vladu in ne za koncentracijsko vladu. S tem je hotel povedati, da vladu v kateri bi sodelovali radikali, ne more imeti nobenega stika s širšim Davidovićevim blokom, v katerem so tudi Hr-

vati. Z drugo besedo, radikali niso za sporazum s Hrvatii.

Odgovor demokratov.

Demokrate so se posvetovali o odgovoru radikalov, ki so ga dali Timotijeviću in prišli do zaključka, da radikali ne marajo politike sporazuma. Na podlagi tega soglasnega zaključka v demokratskem klubu je nato Kosta Timotijević vrnil kralju mandat za sestavo koncentracijske vlade. Stališču demokratskega kluba je pritril tudi jugoslovanski in muslimanski klub.

Volilna vlada P. P.

Po vrnitvi Timotijevićeva mandata se je upravičeno pričakovalo, da se bo kralj odločil za obnovev Davidovićevega kabineta. Odločitev je pa padla drugače. Kralj je poveril mandat Pašić-Pribičeviću vladi.

Prepričani smo, da P.P. režim ne bo v dobro državi. V tem prepričanju nas prav posebno potrjujejo izkušnje, ki smo jih imeli že s P.P. režimom. — Z režimom P.P. ne bo le uničeno s trdom izglajena pot sporazuma med Srbi, Hrvatii in Slovenci, ampak se bodo nasprotja v državi le še poostila.

Meseca februarja se bodo vršile nove volitve v narodno skupščino. Pred težko preizkušnjo stoji jugoslovansko ljudstvo. Upamo, da jo bo dobro prestalo, ker verujemo v ljudsko razsodnost.

Po drugih državah.

BENEŠOV EKSPOZE.

Pretekli teden je bilo odprto jesensko zasedanje češkoslovaške narodne skupščine. Parlamentarni dogodek otvoritvene seje je bil ekspozé zunanega ministra dr. Edvarda Beneša. V svojem govoru je dr. Beneš predvsem obravnaval sprejem genfskega protokola, ki tvori temelj bodoči svetovni miroljubni politiki. Glavno načelo genfskega protokola je, da je zabranjena napadalna vojna, kakor tudi napoved vojne sploh. Vsak spor med državami se mora izravnavati mirnim potom. Razsodišče za mednarodne spore je v Hagu. V načelu se je za genfski protokol izjavilo že 45 držav. Dr. Beneš je v svojem ekspozéju povdaril, da ugodni zaključek genfske konference sicer ne znači še popolno uveljavljenje v protokolu označenih načel, vendar je pa s protokolom podana podlaga za končno ureditev mednarodnega reda. V nadaljnjih svojih izvajanjih je dr. Beneš ugotovil, da je med državami male antante v vseh vprašanjih zunanje politike popolno soglasje. Razmere se od zadnjega sestanka v Ljubljani niso prav nič izpremenile. Največjo pažnjo polaga češkoslovaška zunanja politika na trgovske odnose Češkoslovaške do drugih držav in so se v to svrhu obnovili in na novo sprejeli razni trgovski dogovori. Dr. Benešov ekspozé je sprejela ne samo narodna skupščina, ampak vsa češkoslovaška javnost z velikim zadovoljstvom in odobravanjem.

MADŽARSKA.

V madžarski poslanski zbornici je naznanil grof Bethlen, da je vlada izdelala nov načrt volilnega zakona, ki se bo obravnaval v zbornici v najkrajšem času. Novi volilni red predvideva za mesta enako in tajno volilno pravico, dočim bi se na deželi vršilo javno glasovanje. Proti določbi javnega glasovanja bo opozicija najodločneje nastopila. Saj pomeni reakcionarstvo najskrajnejše vrste, ki ostaja brez primera v še tako zaostali državi. Madžarski magnati si hočejo pač obdržati kmetsko prebivalstvo v popolni odvisnosti. — Rusko-madžarska pogodba obstoji iz dveh delov, kakor poroča »Az Est«. Prvi del obravnava obnovu diplomatskih odnošajev, dočim se drugi del pogodbe nanaša na trgovske odnose. Trgovske zveze se pa obnove šele takrat, ko bodo diplomatske zveze popolnoma obnovljene. Rusko-madžarsko pogodbo mora ratificirati madžarski parlament, vendar pa rok za ratifikacijo ni določen.

ROMUNIJA.

Kongres romunske kmetске stranke je sprejel agrarni program, v katerem zahteva, da se razlaste posestva, katerih površina presega sto hektarjev. Kongres je sklenil, da zavzema stranka najostrejšo opozicijo proti zasedanju romunski vladi. S kongresa je bila poslana pozdravna brzojavka češkoslovaškemu ministrskemu predsedniku Švehli.

ANGLEŠKE VOLITVE.

Izid angleških volitev je presenetil celi svet. Nič ne pričakoval, da bodo konzervativci dobili toliko glasov, še manj je pa kdo pričakoval, da bodo liberalci izgubili skoraj vse. Delavska stranka (Labour Party) je sicer izgubila na mandatih, pridobila je pa na glasovih. Zadnja tri leta so bile na Angleškem vsako leto volitve. Leta 1922 so dobili konzervativci 5,457.871, laburisti 4,251.011 in liberalci 4,113.012 glasov. Leta 1923 so dobili konzervativci 5 milijonov 359.871, laburisti 4,348.379 in liberalci 4,251.573 glasov. Leta 1924 so dobili konzervativci 7,768.498, laburisti 5,596.828 in liberalci 3,063.616 glasov. Pri zadnjih volitvah so dosegli konzervativci 408, laburisti 152 in liberalci 39 mandatov. Konzervativci imajo torej absolutno večino in bodo sedaj prevzeli tudi angleško vladu v svoje roke. Veliko število mandatov in absolutno večino se pa imajo konzervativci zahvaliti edinole reakcionarnemu angleškemu volilnemu redu. Po razmrju glasov bi morali imeti konzervativci samo 270, laburisti pa 200 in liberalci 120 mandatov.

Macdonald bo moral prepustiti vladu konzervativcem. Navzlic temu pa ostanejo njegove zasluge za delavski pokret na Angleškem, kakor tudi njegovi uspehi, ki jih je dosegel v vodstvu zunanje politike. Macdonaldova zasluga je, da je s pomirljivo znanjo politiko saniral reparcijsko vprašanje, da je zblizal Rusijo z Anglijo, da je zopet zainteresiral Ameriko pri reševanju evropskih problemov in da je z udeležbo na genfski konferenci mnogo pripomogel k sprejetju znanega Benešovega protokola, ki stremi za svetovnim mirom. S pozitivnim delom je pa tudi v sami Angliji neizmerno koristil delavskemu razredu in priboril svoji stranki najresnejše uvaževanje med angleškim narodom. Pri volitvah je narasla njegova stranka za milijon glasov. Samo slučaj hoče, da prihaja sedaj Labour Party oslabljena v parlament. Še ene volitve in Labour Party bo enako močna kot konzervativna stranka. In takrat bo današnji krivični volilni red v dobro delavskemu ljudstvu.

Nekateri mislijo, da bodo imele angleške volitve vpliv na naše notranje politične razmere. Kdor kaj takega misli, je gotovo v veliki zmoti. Posebno so pa v zmoti pristaši P.P. režima, ker je znano, da je imel Pašić zaslonbo samo pri angleških liberalcih. Ravno liberalci so pa bili pri volitvah najbolj poraženi. Liberelni voditelj Asquith niti izvoljen ni bil.

FRANCIJA.

Kongres socijalistične federacije je sprejel resolucijo, ki pravi: »Socijalistična stranka je pripravljena podpirati vladu, vendar samo tako dolgo, dokler bo vodilja pravo demokratično politiko. Socijalisti si zavarujejo svojo popolno neodvisnost. Brezpogojno bodo glasovali za vladu le takrat, kadar bi bila vlada v nevarnosti vsled glasovanja meščanskih strank.« Socijalistična federacija se je s to resolucijo izrekla za Herriotu. Resolucija je bila sprejeta z 2305 glasovi. Resolucija, ki se je izrekla za dalekosežnejše podpiranje Herriotove vlade, je bila odklonjena z 972 glasovi. Resolucija, ki je zagovarjala podpiranje vlade brez vsake omejitve, je pa dobila le 25 glasov.

Kaj je socijalizem?

(Iz dr. M. Rostoharjeve knjige »Socijalizem«.)

8. Naloge sovjetske vlade.

Glavna naloga ruske sovjetske republike je, koncentrirati energijo na najvažnejšo in najtežjo stran socijalistične revolucije, t. j. na problem organizacije. Ta problem je jasno izražen v resoluciji (4. del), ki je bila sprejeta na sovjetskem kongresu (v Moskvi 16. marca 1918), ki priporoča delavcem disciplino samega sebe in neusmiljen boj proti kaosu in desorganizaciji.⁸⁵

V vsaki socijalistični revoluciji je glavna naloga proletarijata in najrevnejšega poljedelskega sloja pozitivno in ustvarjajoče delo pri ustanavljanju skrajno komplicirane in delikatne mreže novo-organiziranih razmer.

Zmaga socijalistične revolucije ne bo zagotovljena, dokler proletarijat in najrevnejši poljedelci ne pokažejo zadostne samozvesti, idealizma, požrtvovalnosti in vztrajnosti.⁸⁶ Z ustvaritvijo novega — sovjetskega tipa države, ki nudi zatiranim delavnim masam priložnost, da se aktivno udeležijo svobodnega tvorjenja nove družbe, smo izvršili le majhen del te naloge. Glavna težkoča je na gospodarsko knjigovodstvo ter kontrolo produkcije in razdeljevanja: v resnici socijalizirati produkcijo.

Razen sposobnosti prepričevanja in zmanjanja v revoluciji je najvažnejši problem, organizirati upravo. Uspešna uprava je zavisna od sposobnosti praktične organizacije.

Sele ko bo ta problem rešen, bomo mogli reči, da je Rusija postala nele sovjetska, ampak tudi socijalistična republika.⁸⁷

Razlastitev produktivnih sredstev (kapitala) in socijalistična organizacija produkcije morata iti vzporedno.

Najprej je treba organizirati računovodstvo in kontrolo pri onih podjetjih, ki so jih kapitalisti že izgubili iz svoje lasti.⁸⁸ Ko bi sedaj skušali nadaljevati z razlaščenjem kapitala z isto intenzivnostjo kakor doslej, bi bili gotovo poraženi, ker naše delo pri organizaciji proletarskega računovodstva in kontrole — ni držalo koraka z delom razlaščenja. Če posvetimo sedaj vse svoje moči organiziranju računovodstva in kontrole, bomo mogli rešiti ta problem; premagali bomo ovire, popravili nedostatke in dobili igro proti kapitalizmu. Umetnost upravljanja ni ljudstvu prirojena, ampak si jo mora pridobiti z izkušnjo.⁸⁹

Potreba strokovnjakov.

Za sedaj postaja potrebno za avtoriteto proletarske države, da uporabi meščanske strokovnjake, da preorjejo ledino tako, da ne bo mogla nobena buržoazija vzrasti iz nje.

Brez strokovnjakov v različnih panogah znanstva, tehnike itd. je preobrat v socijalizem nemogoč, kajti socijalizem zahteva zavedno gibanje mas k višji produktivnosti dela, nego pod kapitalizmom, a na temelju, ki ga je dosegel kapitalizem. Socijalizem mora že vnaprej vse to izvršiti po svojih lastnih metodah — ali določene — po sovjetskih metodah.⁹⁰

Jasno je, da je taka odredba s strani proletarske države kompromizem, da je to oddaljenje od principov pariške komune in od vsakega proletarskega pravila, ki zahteva znižanje plač na višino nagrad povprečnih delavcev, od principov, ki zahtevajo, da se naj lov za karijero pobija z dejanji, ne z besedami.⁹¹

Komunisti moramo študirati zelo težavne in nove poti k socijalizmu.

Cim prej se naučimo sami, delavci in mušiki, boljše delavske discipline in višje tehnike v obdelovanju polja, uporabivši v to svrhu meščanske strokovnjake, tem prej se iznebimo nujne potrebe, plačevati te strokovnjake.

⁸⁵ Lenin, str. 17.

⁸⁶ Lenin, n. o. m.

⁸⁷ Lenin, str. 18.

⁸⁸ Lenin, str. 19.

⁸⁹ Buharin, str. 24.

⁹⁰ Buharin, str. 25.

⁹¹ Buharin, str. 27.

⁹² Buharin, n. o. m.

⁸⁵ Lenin, Sovjeti, Chicago 1919, str. 8.

⁸⁶ Lenin, n. o. m., str. 10.

⁸⁷ Lenin, str. 18.

ZUNANJA POLITIKA SOVJETSKE RUSIJE.

Ravnokar zboruje centralni izvršni odbor zveze socialističnih sovjetskih republik v Moskvi, prvič odkar je bila sprejeta sovjetska ustava. Centralni izvršni odbor predstavlja nekakšni sovjetski parlament in šteje 414 zastopnikov, med njimi večinoma komunistov. Na seji centralnega izvršnega odbora je bilo najzanimivejše poročilo o ruski zunanji politiki, katerega je podal Čičerin. V svojem poročilu je Čičerin navedel po vrsti vse one države, ki so de jure priznale sovjetsko vlado. Pri tem je Čičerin odločno poudaril, da ne obstoje z nobeno državo tajni dogovori, tudi z Madžarsko ne. Čičerin je posebno hvalil samostojno italijansko politiko v zvezi narodov in v evropskem koncernu. Zboljšanje odnosov s Poljsko odvisi izključno le od Poljske in Čičerin svari sosedne države pred poizkusi, usvarjati zveze, ki

streme za izolacijo sovjetske Rusije. Značilno je, da se v svojem glavnem poročilu ni spomnil Čičerin ne na države srednje Evrope in ne na Združene države v Ameriki. Šele naslednji dan, ko je po debati nastopil zopet Čičerin z zaključno besedo, je omenil Romunijo, povdarjajoč, da je razmerje z Romunijo smatrati kot »popolnoma brezupno stagnacijo«. O Češkoslovaški je Čičerin izjavil, da Češkoslovaška še vedno pričakuje, da bo na Ruskem prevzela namesto sovjetske druga oblast vlado v svoje roke. Čičerin graja, da Češkoslovaška podpira ruske emigrante, ki so nasprotniki sovjetskega režima.

AMERIŠKE ZEDINJENE DRŽAVE.

Kakor poroča »Matin« je predsednik Coolidge v enem svojih zadnjih volilnih govorov ostro kritiziral sovjetski režim in izjavil, da Zedinjene države odločno odklanjajo sovjetsko vlado.

Dopisi.

MARIBOR. Pritožbe proti izvolitvi župana. — Proti izvolitvi mariborskega župana dr. Leskovarja sta bili vloženi dve pritožbi. Ena od komunistične strani in druga od soc. demokr. kluba. Prva je baje brezpomembna, kočljivejša je druga, ker se najbrže opira na znano afero 40 prašičev izda dobe dr. Leskovarjevega komisarijata. Ta afera se še sedaj nabaja nerazčiščena pri okrožnem sodišču. Po mnenju juristov ta zadeva sama ne bo odločila pri potrditvi župana. Vsekakor pa se bo morala razčistiti v novem občinskem svetu, ker to zahteva že zaupanje napram Narodnemu bloku. Maribor čaka v doglednem času toliko nujnih socialnih rešitev, da bi bilo škoda zaradi starega perila ovirati ali celo onemogočiti redno poslovanje v občinskem svetu.

— Novi tržni nadzornik v Mariboru. Ravno 3 leta je minilo, odkar je bil Maribor brez pravega tržnega nadzornika. Največji reveži v Mariboru so mesarji. Od samih »zgub« jih je večina obogatela do milijonarjev, ki si privoščijo luksuz konje in ki v eni noči zakvartajo do 100.000 Din. Te »reveže« je imel tedaj tržni nadzornik »na pikici«. Pa so vrtili proti njemu toliko čaa, da so ne le čisto izvrtali njega iz službe, temveč da so dosegli — za kar jim je največ šlo, zlato svobodo brez tržnega nadzorstva. V mestnem občinskem svetu so bili zastopani namreč gospodje, ki so posebni prijatelji mesarjev. Tako se je znana afera prejšnjega tržnega nadzornika zavlekla na dobo kar celih 3 let in sicer tako zavlekla, da se ni bilo moglo preskrbeti z redno poslovanjem tržnim nadzornikom. — S koncem sedanjega občinskega zastopa je bila končno zaključena tudi ta afera in imenovan je bil novi tržni nadzornik v osebi izbornega veščaka g. Lužarja, ki je dozdaj služboval v Vel. Malinovcu (Srbija). Po pri tržnem nadzorstvu je prevzel tako neopazeno, da se do zadnjega časa niti ni vedelo zanj. Zvedeli pa so zanj prodajalci jestvin in imejitelji javnih lokalov (gostiln, kavarn). Pričele so se zdavno potrebne kontrole glede snage, shranjenosti in uporaba ostalih jedil. Ta red mora naše delavstvo le z veseljem pozdraviti, posebno oni, ki so navezani na gostilniško hrano. Na trgu za živila se sicer še ne pozna, da je na magi-

stratu »nova« in sicer »železna metla«. Pa se pripravljajo tudi v tem oziru sistem novega reda. Predno se to izvrši, si novi tržni nadzornik ogleda upravo tržnih nadzorstev v večjih mestih. Na nekaj pa med tem opozorimo g. trž. nadzornika. V sramoto Maribora je, da mesarji prodajajo meso na stojnicah na eni najbolj obljubljeni cesti, na Koroški cesti, deloma na Glavnem trgu, v največjem prahu in drugi nesnagi. To se lahko takoj odpravi brez posebnih študij po vzgledih drugih mest. Maribor ima za mesarje kakor nalašč pripravljen Rotovski trg.

— Ljubljanski gostje. V ponedeljek večer je koncertiral v veliki Goetzi dvorani »Ljubljanski Zvon«. Odlično ljubljansko društvo je zaslužio večjo pozornost od strani slovenskega Maribora. Če bi bili Mariborčani za ljubljanske goste tako skrbeli, kakor so Ljubljanci za mariborske Glasbeno Matice, ko je koncertirala v Ljubljani, bi bil »Ljubljanski Zvon« odnesel iz Maribora lepše utise, kakor jih najbrže je. — Več sreče sta imela dva ljubljanska gosta v Narodnem gledališču preko praznikov. Na večer Vseh svetih je v operi »Zrinski« gostoval v vlogi Zrinskega prvi baritonist ljubljanske opere g. Cvejič, v nedeljo večer pa je v premijeri »Lilium« gostovala g. Juvanova, odlična članica ljubljanske drame. Oba sta žela ponovne izraze splošnega navdušenja. Pri g. Juvanovi je prišel na našem odru še posebno do izraza zvonki ljubljanski dialekt in seveda njena dovršenost za take vloge. Sploh Narodno gledališče letos zasluži, da ga podpirajo z obiski naši somišljeniki.

CELJE. / Tovariša Franceta Pušnik je zadela britka nesreča. Umrla mu je blaga soproga Terezija, ki smo jo v nedeljo, 2. t. m. popoldne spremili k večnemu počitku na okoliško pokopališče. Ogromna množica okoličanov in meščanov, kakor tudi oficijelno zastopstvo krajevne organizacije NSS pri pogrebu in v skoraj nedoglednem sprevodu je pričala, koliko prijatelj ima spoštovana rodbina Pušnikova. Tovarišu Pušniku, ki je naš vrl občinski odbornik v občinskem zastopu celjske okoliške občine in njegovi težko prizadeti rodbini naše iskreno sožalje ob svezem grobu nepozabljene življenjske družice.

Strokovni vestnik.

Stavka steklarjev.

V Hrastniku in Zagorju stavkajo steklarji. Napad na kolektivno pogodbo in poskus po znižanju plač je pritisnil steklarje do stavke. Težka je pot, ki jo nastopi delavec s stavko. Če se pa odloči za tako pot, takrat pa stopa po njej trdno in neomajno. Prepričani smo, da bodo tudi zagorski in hrastniški steklarji vstrajno izvedli stavko do uspešnega konca. Mi vsi, ki poznamo kapitalističen vstroj in bedo trpinov, se ne bomo ni trenutek pomišljali, pozdraviti odločen korak steklarjev in jih v njihovem boju podpreti. Pomisliti moramo, da ne bodo steklarji osamljen slučaj. Poznamo delodajalce in vemo, da izrabijo vsako priliko, da zavliče svoj bič nad nami. Zato pa si tudi mi vzajemno pomagamo, pokazimo solidarnost, pomagajmo steklarjem do zmage. Poklicani faktorji, naj pa tudi store svojo dolžnost in pomagajo trpinom do svojih pravic.

Tovariši steklarji, trpini v boju, pozdravljeni!

Tlačani.

Pod tem naslovom prinaša »Delavec« vest, da je zaprosila Trboveljska premogovna družba pri ministrstvu za socialno politiko, da se izseljevanje naših rudarjev na Francosko kolikor mogoče omeji. Po tej konstataciji deli »Delavec« delavstvu lekcije o vzajemnosti, strokovnih organizacijah, mlačnosti itd. Mi se strinjamo z nauki, toda eno moramo naglašati: Takí nauki zaležejo s strani onega, ki dela za koncentracijo delavskih sil v močno in nezmožljivo delavsko bojno falango, ne zaležejo pa, če jih dajejo oni, ki so v lastnih vrstah razcepilni na nebroj frakcij, ki bijejo medsebojni boj na nož in oni, ki niso dostopni pogovorom o skupnih nastopih. Mi smo vedno in povsod povdarjali, da se ne smemo čuditi nesramnosti kapitalistov, ker smo pač v veliki

meri sami krivi, da danes tlačamo, v pravi pomeni besede. Dosedaj smo samo mi pozivljali na složen skupen, a krepak boj in nas le veselil, da se danes tudi drugi zavedajo, da je le v skupnosti moč. Bog daj, da ne bi besede »Delavci« ostale samo prazne besede.

Delovni red.

Uradni list št. 96 z dne 16. oktobra t. l. prinaša novi delovni red. Ta delovni red sicer še iz daleka ne odgovarja vsem zahtevam, stavljenim po zastopnikih delavstva, je pa vsekakor boljši kot oni, ki ga je sestavila Zveza industrijev in ga povsod uveljavila. Zato moramo povsod zahtevati, da se delovni red Zveze industrijev nadomesti z uradnim delovnim redom. O razlikah obeh delovnih redov še spregovorimo, posebno o členu 9, ki ga je Zveza industrijev s takim veseljem skušala uveljaviti.

Osrednje vodstvo NSSZ ima svojo prihodnjo sejo v sredo 19. t. m. ob 8. uri zvečer v tajništvu. Z ozirom na sejo upravnega odbora je dnevni red važen, zato vsi in točno.

Upravni odbor NSSZ ima svojo sejo v nedeljo 23. novembra t. l. ob 2. uri popoldne v tajništvu. Z ozirom na velevažen in resen delavski položaj, je dnevni red važen, zato, naj pridejo vsi odborniki zanesljivo in točno.

Jesenice. Podružnica NSSZ je imela v torek 4. t. m. članski sestanek v prostorih gostilne Ravhekar. Sestanku, ki je bil mnogoštevilno obiskan, je predsedoval tajnik br. Lojze Božič, ki je uvodoma poročal o namenu sestanka. Obširno je o delavskem položaju poročal centralni tajnik br. Kravos, ki se je bavil tudi s stavko steklarjev ter podal sliko o položaju delavstva. Po poročilih je bila sprejeta resolucija, ki ugotavlja bedno stanje jeseniškega delavstva in poziva vse strokovne organizacije v

skupno borbeno fronto za ozdravljenje desolantnih delavskih razmer. Zbrani člani so z veseljem in soglasnostjo sprejeli resolucijo ter naročili odboru, da stopi v stik z vsemi predstavniki drugih strokovnih organizacij, da se izjavijo k resoluciji.

Iz stranke.

Strankin zbor bratske češkoslovaške narodno socialistične stranke. V dne 6. do 8. decembra t. l. se vrši letos glavni strankin zbor bratske češke narodno socialistične stranke v Brnu v veliki dvorani Stadion. Dnevni red zborovanja: V soboto 6. decembra otvoritev zborovanja in volitev predsedništva. 2. Volitev 5 članske verificacijske komisije. 3. Volitev desetčlanske komisije za izvršitev predlogov. 4. Poročilo osrednjega izvrševalnega odbora, a) osrednjega tajništva, ref. br. tajnik Šolc; b) blagajnika in c) kontrolne komisije. 5. Predlogi o spremembi organizacijskega reda. 6. Sprememba organizacijskega reda, tika-joče se osrednjega izvrševalnega odbora stranke. 7. Volitev osrednjega izvrševalnega odbora. 8. Referat o notranji politiki, strankini taktiki in političnih aktualnostih ref. br. minister Stribrny. 9. Zunanja politika — ref. br. minister dr. Beneš. 10. Regulacija industrijske in kmetijske produkcije in gospodarsko-socialni program ref. br. poslanec Tučný in br. minister dr. Franke. 11. Državna davčna in finančna politika — ref. br. dr. Meisner. 12. Kulturno-politično delo stranke — ref. br. poslanec Uhlir. 13. Sprememba obrambnega sistema češkoslovaške republike — ref. br. senator Klotaf. — V nedeljo 7. decembra zborujejo sledeči odseki: 1. politični, 2. gospodarsko-socialni, 3. kulturno-politični, 4. vojni, 5. organizacijski. Odseki bodo zborovali nepretrgoma cel dan ter bodo delegati razdeljeni v posamezne odseke. — V ponedeljek 8. decembra ob 9. uri popoldne slavnostno plenarno zborovanje po sledečem dnevnem redu: 1. Pozdravi gostov. 2. Poročila. 3. Razprave o referatih br. ministra Stribrnyja, ministra dr. Beneša, ministra Tučnyja, ministra dr. Franketa, dr. Meisnerja, poslanca dr. Uhlirja in senatorja Klotafa in sprejem resolucij. 4. Zaključek zborovanja.

Zborovanja se bo udeležila tudi delegacija jugoslovanske narodno - socialistične

Kongres strokovnih organizacij v Italiji. Strokovne organizacije v Italiji imajo svoj kongres od 18. do 21. novembra t. l. v Milanu. Na dnevnem redu kongresa je tudi vprašanje o socialni zakonodaji.

stranke, ki se bo udeleževala tudi zborovanj odsekov.

Seja osrednjega izvrševalnega odbora NSS. Prihodnja seja o. i. o. se bo vršila v nedeljo 23. novembra t. l. ob 9. uri popoldne v spodnjih strankinih prostorih Narodnega doma v Ljubljani. Opozarjamo že sedaj vse člane o. i. o. na to sejo s prošnjo, da si uredijo razmere tako, da bodo zanesljivo prisostvovali vsi te seji, ker bo dnevni red zelo važen in zato udeležba vseh neobhodno in nujno potrebna. Vabila bodo pravočasno razposlana.

Seja ljubljanskega okrajnega odbora NSS se bo vršila v torek 11. t. m. ob 8. uri zvečer v strankinem tajništvu v Narodnem domu. Pozivamo vse člane okrajnega odbora, da se seje z ozirom na važnost dnevnega reda zanesljivo in točno udeležijo.

Narodno - socialistična stranka v Mariboru sklicuje za soboto, 15. t. m. javen shod v dvorani »Jadranc«, Rotovski trg. Dnevni red bo razviden iz letakov. Vabimo tovariše, da agitirajo za čim lepšo udeležbo. Za soboto, 8. t. m. določeno mesečno zborovanje se je z ozirom na družabni večer »Bratstvo« moralo prenesti na petek 7. t. m. Zato priporočamo vsem našim somišljenikom, da se v soboto, 8. t. m. zvečer udeležijo prireditve »Bratstva« v istem lokalu.

Kraj. org. NSS v Celju sklicuje svoj redni občni zbor v soboto, dne 15. novembra 1924 ob 8. uri zvečer v salonu hotela »Balkan« z običajnim dnevnim redom. Tovariši! Treba je, po zavojevani zmagi zopet k poživljenju organizatorskega dela za razvoj naše misli. Torej točno vsi do zadnjega!

Članski sestanki NSS v Celju se vrše redno vsako soboto v tednu ob pol 8. uri zvečer v salonu hotela »Balkan«. — Tovariši, udeležite se polnočnega in redno sestankov! — Prvi članski sestanek je v soboto 8. novembra!

Mladinski vestnik.

»Bratstvo« v Ljubljani opozarja svoja člane, da bo od sedaj novi blaginjak br. Leeb pobiral članarino. Prosimo vse člane, da se podzovejo vabliti in poravnajo članarino. Po sklepu zadnje seje bodo uživali odsej vse ugodnosti znane ukovine v društvenih tečajih le oni člani, ki redno plačujejo članarino.

Knjižnica »Bratstva« posluje redno vsak torek in soboto od 6. do 8. ure zvečer v Pulpanovi čitalnici v Gajevi ulici. Opozarjamo vse člane narodno-socialističnih organizacij, da se poslužujejo le te naše knjižnice. Darujte knjige za našo knjižnico.

Odbor »Bratstva« v Ljubljani ima redne seje vsak ponedeljek ob 8. uri zvečer v tajništvu NSSZ v Narodnem domu. Bratje in sestre odborniki, vsi in točno.

Srbo - hrvaški tečaj »Bratstvo« se odpravi v drugi polovici novembra. Prijave sprejema predsednik br. Kravos v tajništvu stranke v Narodnem domu.

Plesni tečaj »Bratstva« je otvoril svojo plesno šolo, v kateri podučuje priznani plesovodja br. Kosiček vsak torek od 8. ure naprej v areni Narodnega doma vse moderne plesne. Bratje in sestre so vabljeni, da posejajo našo plesno šolo.

Tedenske novice.

Šolska poliklinika v Ljubljani. Vlada je osnovala zavod za »Socialno - higijensko zaščito dece« in pod okriljem tega smo dobili v Ljubljani šolsko polikliniko. Dne 30. oktobra se je vršila skromna otvoritev. Pri tej priliki je vodja poliklinike g. dr. Pirc očrtal namen tega zavoda, ki ima dve smeri: prvič, da bo šolska deca stalno pod zdravniškim nadzorstvom, drugič pa, da se ji bo nudila zdravniška pomoč. — Za enkrat je zavod določil šolski mladini vseh državnih šol, raztegnil se bo pa kmalu njegov delokrog tudi na osnovne šole. Za enkrat sta nameščena dva stalna zdravnik. Zavod se nahaja v paviljonu, ki je postavljen na vrtu učiteljskega. Paviljon je dospel iz Nemčije na račun reparacij ter je nad vse okusno urejen. — Poliklinika je važna zlasti za delavsko in uradniško mladino, kateri vsled slabega gmočnega stanja nje-nih roditeljev ni dana prilika, iskati zdravniške pomoči. Dolžnost starišev je, da se s svojimi otroci poliklinike ob danih prilikah poslužujejo. — Drugo leto dobi tak zavod tudi Maribor.

Kaj je z uradniško diferenco? — Sedaj imamo že november, a o diferenci med staro in novo plačo, ki gre uradništvu po zakonu, še ni ne duha ne sluha. — Smo pač v »konsolidirani« pravni državi. — Uradniške organizacije bi pač lahko vprašale fin. ministra dr. Spaho in min. pred-sednika Davidoviča, v kakem štadiju se nahaja ta velevažna zadeva. — Da bi se vsaj za Božič kaj dobilo, tako tarna danes

bedno uradništvo, ki je kljub novemu zakonu prav na istem, kakor lani. Pa kakor izgleda ne bo nič, to moramo kar priznati, dadi smo doslej mislili drugače in pričakovali od vlade več močnatosti. — Kaj je pa s poslanci? Ali ne morejo o prvi priliki zadevo energično vzeti v roke v parlamentu. Čemu zakon? — Ali naj uradništvo dr-zavo tožijo?

Podoficijske šole ministrstva vojne in mornarice se ustanove v najkrajšem času. Tozadevna naredba je že objavljena. Vodstvo teh šol, katerih namen je vzgojiti strokovni kader podoficijske za našo mornarico, bo poverjeno višjim mornariškim oficirjem v činu polkovnega poveljnika. Šef oddeljenja za mornarico v ministrstvu voj-ske in mornarice določi vsako leto število gojencev, ki naj obiskujejo novoustanovljene šole.

Izseljeniški komisariat v Zagrebu objavlja, da se je meseca avgusta 1924 izse-lilo iz naše države 862 oseb in sicer 478 moških in 204 žensk. Po pokrajinah odpa-dejo izseljeniki: na Vojvodino 266, na Dal-macijo 221, na Hrvaško in Slavonijo 115, na Slovenijo 29, na Srbijo 26, na Črno goro 15 in na Bosno in Hercegovino 10 oseb. Po poklicu je 34 kvalificiranih in 98 nekvalifi-ciranih delavcev, 4 izseljenici pripadajo svo-bodnim profesorjem in 153 izseljencev je starcev in otrok. Po starosti je 247 izseljen-cev od 31—50 let, 240 od 18—20 let, 173 izseljencev do 18 let in 22 izseljencev čez 50 letih starih. V Brazilijo je odpotovalo

192, v Argentino 189, v Avstralijo 135, v Zedinjene države 90, v Kanado 51, v Novo Zelandijo 12, v Čile 2 in v ostale države Amerike 11 oseb. Večina izseljenikov je odpotovala iz gospodarskih razlogov. 580 oseb se je izselilo prvič, 87 drugič, 14 tretjekrat, 378 oseb nima družine v namembnem kraju. 583 izseljenikov plača sami pot. 226 izseljenikov si ni zagotovilo v novem kraju zaslužek.

Brezposelnost. Uradna statistika izka-zuje, da je tekom letošnjega leta naraslo v naši državi število brezposelnih na 65.000. Leta 1923 je bilo v naši državi brezposel-nih 21.000, leta 1922 — 17.000 in leta 1920 20.000 delavcev. — Iz Zagreba pripravlja hrvatska delavska zveza obširno akcijo v prilog brezposelnih delavcev na Hrvaškem. V Zagrebu je po privatnem štetju nad 5000 delavcev brezposelnih.

Ministri na razpoloženju. Prosvetno mi-nistrstvo je odredilo, da bo za vsakega mi-nistra na razpoloženju odmerjena pokojnina s posebnim odlokom, ki ga izda ministri-svet. Do sedaj je v naši državi 45 ministrov na razpoloženju, ki majo vsi pravico do po-kojnine. Koliko ministrov na razpoloženju si je v resnici zaslužilo pokojnino je pa drugo vprašanje.

Železničarska stavka v Nemški Avstri-ji. Na svojem zaupniškem sestanku je du-najska organizacija avstrijskih železničar-jev sklenila, da bodo pričeli železničarji stavkati, kakor hitro se jim ne priznajo vse zahteve, ki so jih stavili na železniško upravo glede materialnega zboljšanja svo-jega položaja. Železniška organizacija du-najskih železničarjev zahteva definitiven odgovor od železniške uprave do 10. no-vembra.

Umor Ferdinanda Pipana. Roparskega napadalec, ki je ustrelil znanega ljubljans-kega trgovca Ferd. Pipana, še do sedaj niso dobili. Policijski aparat je pri tej pri-liki zopet popolnoma odpovedal. Sedaj je razpisana nagrada 20.000 dinarjev za onega, kateri bi tekom treh mesecev izsledil mo-ričla.

Roparski napad v Begunjah. V Begu-njah pri Cerkljici je neznan moški 4. no-vembra napadel 18. letno Ano Zalarjevo na njenem domu. Zalarjeva, ki je bila sama doma, ker so domači odšli na polje. Ne-znanec je stopil pred dekleta in zakričal: »Denar in ključje mi daj, če ne te ustrelim.« Napadeno dekle je prestrašeno zaupilo, da nima ne denarja in ne ključev. V tem trenu-tku je pa neznanec potegnil samokres in ustrelil na dekleta, ter na to pobegnil. De-kle je bilo ranjeno v desno roko. Ropar-skega napadalec zasledujejo orožniki.

Umetniške razglednice naših jugoslo-vanskih »Velmož«. Umetniško založništvo »Ažbe« v Mariboru je izdalo drugo serijo (12 razglednic) jugoslovanskih »Velmož«. Druga serija vsebuje reprodukcije sledečih mož: F. S. Finžar, Fr. Prešern, Anton Forster, Josip Stritar, Petar Zrinski, Ivan Gundulič, Krsto Frankopan, vojvoda R. Mi-šić, Jovan Popović, Ljubomir Nenadović, Branko Radičević, Dosidje Obradović. Re-produkcije II. serije so izvršene v štirih barvah ter so krasno uspele. Priporočamo obenem tudi nakup Ažbetove »Adrijaserije«, kakor ljudskih razglednic z verzi in kari-ktur. Naročila se naj pošljejo na umetniško tiskarski zavod in založništvo »Ažbe« v Mariboru, Koroška cesta 39, Slovenija. Te-lefon inter. 446.

Priporočamo radi izredne solidnosti tvrdko Josip Peteline, Ljubljana, Sv. Petra nasip. Natančnejši podatki med oglasi.

Praski veleseljem, ki se je vršil od 21. do 28. septembra, je sijajno uspel ter se lahko prišteva med največje evropske pri-reditve te vrste. Razstavljalec je bilo 2252, od teh 2084 domaćih in 168 inozem-cev, pri čemur se vsaka kolektivna izlož-ba računa za eno edinic. Iz naše države so bila zastopana mesta Sušak, Sombor in Pančevo. Kot noviteta je bila na sejmju gozdarska, lovska in ribarska razstava. Na gozdarski razstavi je bil zelo živahen lesni trg, kjer so se sklenile velike kupčije z inozemci. Veleseljem je posetilo nad 400 tisoč ljudi, mnogo tudi iz naše države. — Za bodoče nameravajo zgraditi v Pragi ve-liko sejmsko palačo, ker smatrajo Prago po letošnji izkušnji kot glavno tržišče za sred-njo Evropo.

Jugoslovanska hranilnica in posojilnica t. z. z. o. z.
v Mariboru, Frankopanova štev. 2

obrestuje vloge tudi najmanjše po 8-10 %
po dogovoru pa tudi višje.

Daje stalne **blagovne kre-dite** proti nizki obrestni meri od 6 do 10 % za nakup blaga direktno pri trgovcih.

Odplačila **blagovnih kreditov** me-sečno samo pri zadruzi.

Gospodarstvo.

Jugoslovanska hranilnica in posojilnica registrirana zadruga s omejeno zavezo v Mariboru, Frankopanova ulica 2.

V svrhu nabave oblačilnih in gospodarskih potrebščin vseh javnih nastavljenec in delavcev in v svrhu centraliziranja odplačil posameznikov samo na enem mestu in v svrhu znižanja obrestne mere je sklenila podpisana zadruga uvesti blagovne kredite. Postopek je sledeč: Stranka zaprosi za kredit na pr. za Din 3000.—. Ta se mu pri seji zadruge dovoli proti kritju z mernico s poroki in event. proti odtegljajem odplačil od suženih prejemkov. — Namesto gotovine izroči zadruga jemalcu kredita blagovno knjižico, ki ima spredaj žig in podpis zadruge do zneska na pr. Din tri tisoč. — S to knjižico pride stranka, ki je postala član zadruge, v blagovni oddelk Jugoslovanske hranilnice in posojilnice, kjer bo dobila takozvano kreditno nakazilo na znesek, ki ga potrebuje v svrhu nakupa blaga pri vpoštev prihajajočih trgovcih. Mesto denarja plača stranka nakupljeno blago s kreditno nakaznico. Stranka potrdi prejem blaga na računu, katerega pošlje trgovcu direktno podpisani zadruzi. Duplikat računa dobi stranka. Od trgovca na podlagi kreditne nakaznice vposlani račun plača zadruga. Na ta način si stranka lahko nabavi pri trgovcih raznih strok gospodarske potrebščin, račune bo pa poplačala zadruga. — Dolg stranke bo na opisani način centraliziran samo pri zadruzi, kjer bo zavezanec plačeval v obrokih, oziroma se mu bodo obroki odtegovali od službenih prejemkov. — Zadruga ima pri trgovcih plačilne olajšave in radi tega je blagovni kredit pri zadruzi dosti cenejši kot gotovina. Ker ima stranka stalen kredit n. pr. do Din 3000.— lahko, če je že odplačala gotovo svoto, n. pr. Din 300.— znova dobi kreditno

nakaznico do višine dovoljenega kredita. Za sedaj znaša obrestna mera za blagovni kredit največ 10 odstotkov. Nakupi se lahko manufaktura, konfekcija, obleka po meri, perilo, platno, železnina, steklenina, obutev, klobuki, razne drobnarije, pohištvo, premog, drva, živeži itd. — Uradne ure v blagovnem oddelku so od 18. do 20. ure in ob nedeljah in praznikih od 8. do 12. ure. Frankopanova ulica 2.

Tajinstveni morilec deklet.

Voda ga nese sedaj vedno hitreje. S strahom se opriznil Clifford tem tesneje mehurjev ter jih dviga nad vodno gladino. Tedaj ga pa že zgrabi vrtnec. Enkrat ima glavo spodaj, potem zopet zgoraj, in prav malo manjka, da se lopov ne zaduši. Končno se zopet prikaže iz vrtnice ter lovi zrak. Komaj pride nekoliko k sebi, že se bliža zopet mlinu, kjer ga znova zgrabijo vrtnici in ponove z njim svojo ne baš prijetno igro. Voda ga nese vedno dalje. Pogosto je že v nevarnosti, da zgubi zavest. Tedaj pa se vedno zmisli nevarnosti, ki mu preti, da utone ter z naporom vseh telesnih moči visoko drži mehurja, čeprav čuti v rokah grozne bolečine.

»Po meni je,« si misli, »do brega ne morem, in če me enkrat voda zanese v morje, potem mi tudi mehurji nič več ne pomagajo.«

Zaman breca z nogami — tok reke ga odnaša vedno v sredino. Sedaj napravi voda precejšen ovinek. Pri luninem svitu zapazi Clifford na valovih temne predmete. Obraz mu zažari veselja, ko vidi, da se nahajajo sredi reke ribiški čolni; sedaj, ali pa nikdar več je mogoča rešitev. Lopov ima v resnici prav. Ob luninem svitu love ribiči z mrežami losose.

Sedaj priplava Clifford v bližino čolnov. »Ti, poglej no, kaj pa je to?« se zasliši močan glas iz enega izmed čolnov.

»Kje pa? — Aha, tamkajle, da, ne morem se natančno videti. — Ah, vsi svetniki, to je morski pes!«

»Da, da, morski pes. Saj pogosto priplava iz morja do sem, če zasledujejo ribe. Le poglej, kako zadovoljno plava po vodi, zdi se mi, zdi se mi, da je pohrustal pošteno porejlo za večerjo, sicer bi se ne sukal na vodni površini. Daj mi železni drog; njegova kožuhovina nama bo zelo prav prišla!«

Cliffordu stopijo potne srage na obraz. Za morskoga psa ga imajo, z drogom, opremljenim z železnim kavljem ga hočejo vjeti, no potem je brez nade na rešitev izgubljen. S strahom zapazi, kako dviga ribiči drog. Tedaj pa zakriči eden ribičev: »Stoj — stoj,

vjemimo ga raje na zanjko, da prodamo bebstvo živo upravi zoološkega vrta, kjer gotovo dobimo zanj prav lepe denarce!«

»Bravo, prav imaš! Zanjke senkaj — hitro, žival je že tukaj!«

In že zavre zanjke po zraku; ena iztrga Cliffordu mehur iz rok, tedaj pa tudi že čuti, da ima drugo okrog vratu.

»Ga že imam!« vrisla ribič. »Hitro vesla v roke, in k bregu! Zverino bomo zaenkrat spravili v ribnik!«

Zanjka se je Cliffordu pošteno ovila okrog vratu. To še čuti, da ga vlečejo po vodi, potem pa pade v nezavest. — — —

Zave se šele, ko ga močno stresajo ter obklada s precej krepkimi izrazi. Kajti ribiči so naravnost divji, da so mesto dozdevnega morskoga psa privlekli k bregu — človeka. Prepričani so, da jih je Clifford pošteno potegnil. Ker mu je robec kmalu potem, ko se mu je zadržila zanjka okrog vratu, padel iz ust, skuša Clifford z duševnim glasom dopovedati ribičem, kako so ga zlobni ljudje s silo vrgli v reko.

»Kaj, s svinjskimi mehurji?« kriče razjarjeni ribiči. »To naj verjamejo? Hoteli ste nas potegniti, to je vse. Sedaj nam plačajte takoj pet šilingov za zamudo časa, toda hitro, sicer vam bo slaba predla!«

Ker ribiči grozeče dvigajo svoje pesti proti njemu, se Clifford premisli, da bi jim še nadalje razkladal svojo nezgodo. S težkim vzdihom privleče denarnico iz žepa in plača svojim rešiteljem zahtevano svoto. Ribiči so sedaj nekoliko prijaznejši z njim in eden izmed njih ponudi Cliffordu svojo kočjo za prenočišče, seveda proti primerni odškodnini. Stari lopov seveda drage volje sprejme ponudbo, kajti mokra obleka se tesno drži njegovih grešnih kosti. Spravijo ga torej v kočjo, kjer se preobleče v ponošeno mornarsko obleko. Ondi sedaj lahko v miru razmišlja o svojih doživljajih pri neprosto voljnem plavanju.

Ostal mi je zvest.

Ellen je šele proti jutru objel blagodejen spanec. Preje ni mogla zatisniti oči, kajti vse njene misli so bile pri njenem zarocencu v zagonezni ladiji.

Dokler se je razgovarjala z Williamom ter mu slonela na prsih, se v njenem srcu niso pojavljali nobeni pomisleki. Toda, ko je bila zopet sama ter se udala razmišljanju o vsem čudovitem, kar je slišala, prične znova dvomiti o njegovi zvestobi.

Cemu ima pri sebi v podmornici obe krasni deklici? Pri tej misli ji oblije lice rdečica sramežljivosti.

»Vsekakor mi je William obljubil, da mi tudi to zagonezno raztolmači. Toda ali mu smem verjeti, njemu, ko zna tako redkokdaj brzdati svojo strast?«

Zdi se ji, da je opazila, da je vselej, kadar je nanesel govor na deklici, prišel v zadrego. Oh, če ji je vendarle prikril resnico, če je nič več ne ljubi? Solze rose iz lepih modrih oči uboge deklice, katera si slika bodočnost v zelo temnih barvah. Če ji William ne da nobenega zadovoljivega poudarka, čemu se nahajata obe mladi dami na podmornici, potem njegovim zatrdilom vendarle ne more verjeti. Ubogo Ellen navedajajo vedno večje in težje skrbi. To skupno življenje pod morjem po njenem mišljenju pač ne more biti tako nedolžno. Kako neki se je William seznanil z deklicama? Zakaj ga spremljata na njegovih zagoneznih vožnjah?

Oh, kaj bi dala za to, da dobi zadovoljiv odgovor! V temne misli zatopljena se premetava po postelji, dokler ne napoči jutranja zarja. Šele tedaj jo objame nemiren spanec — — —

Šele, ko se ob svitu solnčnih žarkov, ki skrito kukajo skozi zastore, prebudi, čuti neko olajšanje. Seveda je Ellen trdno odločena celo materi prikriti, da se nahaja William v bližini. Kar ji je zarocenec zaupal, mora ostati zaupna skrivnost. — Naglo se obleče, ne da bi poklicala hišino, da ji pomaga. Potem se skozi park napoti k svoji mu najljubšemu kraju — v vrtno lopo ob reki. Dospevši tja, se vsede na stol in zamišljeno gleda na vodno gladino. Tamkaj spodaj se nahaja podmornica, nobena stvar ne kaže na njeno prisotnost, toda Ellen je sedaj marsikaj razumljivo. Sedaj ji je jasno, kako je bilo mogoče, da je mogel William tako nepričakovano priti k njej. Tudi ji je jasno, da sta se deklici podali na podmornico ter si more tolmačiti, zakaj se je njen zarocenec tedaj vrnil iz vasi, da nastopi pot proti domu na tajinstvenem vozilu.

Ellen vzdihne. — Kaj vse bi storila, da zve, kaka je notranost te čudne ladije. Srepa upira svoje lepe oči na vodno gladino kot

da hoče skozi vodo prodreti z njimi v notranost podmornice, kjer se nahaja njen William in — lepi deklici.

Lahen sum v grmovju jo navda s strahom. Malo manjka, da ne zakriči na glas. Pri oknu lope se prikaže roka, ki ji moli pismo. Mehanično prime za pismo. Še predno pa more ugotoviti, kdo ji je na tako skrivnosten način prinesel pismo, je roka že izginila. Iz šumenja grmovja sklepa, da se je sel hitro odstranil.

Da ji ni William prinesel pisma, to je Ellen takoj spoznala; torej je moral biti nevidni sel eden izmed posadke na zagonezni ladiji.

Sedaj pogleda pismo. Takoj spozna Williamovo pisavo. Naglo odpre ovij ter čita:

Moja sladka Ellen!

Če Ti je le mogoče, pridí danes zvečer ob osmih k mali cerkvi v Ch... Morda se tja pelji na sprehod, vendar pa stopi le sama v cerkev, kjer Te bom čakal pri vratih.

Tam se boš sama na lastne oči prepričala, da sem govoril resnico. Saj sem v Tvojih ljubkih očeh čital, da se vedno dvomiš o meni.

Do smrti Tvoj William.

(Dalje prihodnjik.)

KINO IDEAL

Najljubšejo in najmlajšo kino-umetnico sveta — konkurentinjo JACKIE COOGAN malo

BABY PEGGY

vidimo od četrta 6. do vstevši nedelje 9. t.m. v njeni dovršeni 6 dejanski drami

Ljubijenska New Yorka.

Ogovorni urednik: Franjo Rupnik.

Tiska tiskarna M. Hrovatin v Ljubljani.

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«.

PREMOG

trboveljski, libojski, ormoški in visokokalorični trobnodolski (specijalit. za centr. kurjave)

dobavlja po najnižjih cenah DOM. ČEBIN trgovina s premogom Ljubljana, Wolfova ul. 1/II.

JUHAN

se dobi v vseh specerijskih prodajalnah

Modistka M. HORVAT

LJUBLJANA, STARI TRG ŠTEV. 21.

prodaja bele klobuke po 150 do 200 Din, dvobarvne po 170 Din, enobarvne po 140 Din, oblika, različne baržunaste po najnižjih cenah. Žalni klobuki vedno v zalogi.

Štefan Ferant

urar državnih železnic

Celje, Dečkov trg 3

priporoča svoje urarsko in zlatarsko obrt. - Cene solidne.

Očala, ščipalce

ure, zlatnino najbolj kupite pri

Fr. P. Zajec,

izprašenem optiku in urarju Ljubljana, Stari trg 9. Stekla natančno po zdravniških predpisih.

Kupujte pri trvd-

kah, ki inserirajo

v našem listu!

AVTO - VOZI

BREZ

BENCINA!

JUGO - HAG

LJUBLJANA

BOHORICEVA UL. 24

TELEFON ŠTEV. 560

Trboveljski premog in drva

dobavlja

Družba ILIRIJA, Ljubljana, Kralja Petra trg 8

Telefon 220 Plačilo tudi na obroke. Telefon 220

Iščem

pisarniške službe

najraje kot

občinski tajnik

in sicer radi stanovanjske

krize kje na deželi.

Sem zmožen vsakovrstne

pisarniške službe v raznih

strokah, le stenografije ne

obvladam. Star sem 41

let, oženjen in brez

otrok. — Nastop 1.

maja 1925. — Naslov

pove uprava »Nove

Pravde« v Ljubljani,

Gradišče štev. 7.

Vse pisalne, risalne in šolske potreščine dobite najceneje v papirni trgovini

Miroslav Rivic

Ljubljana

Sv. Petra cesta 29.

Lastna knjigovoznica.

Velika zaloga šolskih

zvezkov, map, in blokov.

Edini tihi

pisalni stroj

L. C. Smith & Bros Mod. 8

brez najmanjšega ropota.

Zastopstvo:

LUD. BARAGA, Ljubljana

Šelenburgova ulica 6/1.

Jugoslovanski kreditni zavod

v Ljubljani, Marijin trg. štev. 8., reg. zadr. z o. z.

sprejema vloge na knjižice in plača čistih

7%

obresti brez odbitka rentnega in invalidskega davka. Za večje in stalne vloge kakor tudi za vloge v tekočem računu obrestovanje po dogovoru.

Podeljuje na kratek rok trgovske in poslovne kredite najkulantneje.

Priporočamo trdko

Josip Petelin

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Najcenejši nakup

nogavic, žepnih robcev,

brisalk, kloba, belega in

rujavega platna, šifona,

kravat, raznih gumbov,

žlic, vilic, sprehajalnih

palic, nahrbtnikov, potreb-

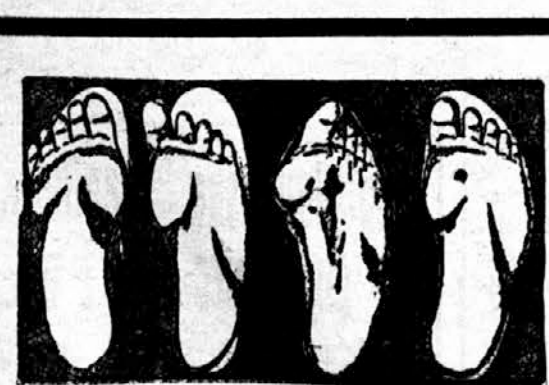
ščin za šivilje, krojače,

Solingen škarij za pri-

jevanje in za obrezovanje

trt.

NA VELIKO IN MALO.

Franc Szantner

Ljubljana, Šelenburgova ulica 1

špecialist za ortopedična in anatomska

obuvala in trgovci s čevlji, sprejema

tudi vsa popravila.

Ljubljana, Mestni trg 5

O. BERNATOVIC

Konfekcijska trgovina